

Monumentnummer*: 532453

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 29 juli 2016
Kadaster deel/nr 82787/174

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Groenekan	De Bilt	Utrecht

Locatienaam	Locatieomschrijving
De Bilt, Fort Ruigenhoek	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Maartensdijk	N			2327

Omschrijving**

Cluster 31. Brug.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

BRUG over de gracht van het Fort Ruigenhoek, als toegang tot het fortcomplex. De brug ligt in het verlengde van de St.-Anthoniedijk / Kanonsdijk, aan de keelzijde van het fort. Het ophalen of verwijderen / vernietigen van bruggen is sinds de oudheid een probaat middel om indringers te weren. Niet alleen werd zo de doorgang of overtocht over een waterloop, een droge of een natte gracht of een terreindiepte belemmerd of vertraagd, maar ook moest een aanvaller zelf zorgen voor middelen om de barrière eventueel zelf te nemen. Houten bruggen waren relatief snel te vernietigen, desnoods door ze in brand te steken. Stenen en betonnen bruggen vergden een grotere en meer tijdrovende ingreep, al kon een springlading soms snel het gewenste effect sorteren. Met de komst van ijzeren bruggen - in de loop van de 19de eeuw op grote schaal toegepast in vele varianten - bleef de tweede mogelijkheid bestaan, maar verdween de eerste. Het opblazen van bruggen was kapitaalvernietiging en gebeurde alleen in uiterste noodzaak. Een manier waarop ijzeren bruggen afgesloten konden worden was die van het uitnemen of ontoegankelijk maken van (kleine) delen ervan. Dit was ook het geval bij de toegangsbrug tot het Fort Ruigenhoek, die is samengesteld uit twee vaste delen aan de beide landhoofden en een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

uitneembaar deel hiertussen. De brug is later gewijzigd en verzaard - mogelijk in samenhang met de versterking van het fort door de bouw van betonnen werken, maar mogelijk ook pas na de Tweede Wereldoorlog - doch omvat nog de authentieke pijlers en landhoofden.

Omschrijving

BRUG, die de toegang is tot het Fort Ruigenhoek en die zo de verbinding vormt tussen het werk en de Kanonsweg, de omleidingsweg (Ruigenhoekse Dijk) en het verdere langs de oevers van de gracht gelegen onderhoudspad. De nu vaste, ijzeren brug maakte deel uit van de oorspronkelijke aanleg van het fort en dateert - voor zover niet later gewijzigd - dus van omstreeks 1870. De circa 17 m lange en 4 m brede brug is tegenwoordig voorzien van vaste liggers met hierop houten delen en wordt begeleid door uit buizen samengestelde leuningen. Ongeveer halverwege een - vermoedelijk tegelijkertijd - aangebracht, gelast ijzeren hekwerk ter afsluiting. De brug rust op een tweetal gemetselde en deels natuurstenen landhoofden en twee dito pijlers, alle uit de bouwtijd.

Waardering

De BRUG van het Fort Ruigenhoek is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op en ontstond als uitvloeisel van - het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw) en - de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de eeuw).

Het betreft hier een onderdeel van omstreeks 1870 - vermoedelijk gewijzigd kort voor of in het midden van de 20ste eeuw - namelijk een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde uiting van historische waterbouwkunde, in de vorm van een vaste oeververbinding voor militaire doeleinden.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de (constructie van de kleine betonnen en) overige onderdelen van het complex.

* Het onderdeel is representatief (karakteristiek) omdat het een voorbeeld is van toepassing van dit type brug in een militaire situatie.

* Het onderdeel is redelijk gaaf bewaard omdat, hoewel het constructief grondig is gewijzigd, essentiële elementen zijn gehandhaafd en zijn hergebruikt, terwijl de latere wijzigingen een herinnering kunnen zijn aan het aangepast gebruik van het fort.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Open verdedigingswerk

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegevens voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument